

Kananmunan-
tuotannon
laatujärjestelmät
ovat vakiinnuttaneet
paikkansa niin
Ruotsissa kuin
Norjassakin.
Molempien maiden
ohjelmissa yhdistyvät
tilan omavalvonta
ja ulkopuolisten
asiantuntijoiden
säännölliset käynnit
kanatiloilla.

Veera Lehtilä
Hankevetäjä
Suomen Siipikarjaliitto ry

Tuotannon laatujärjestelmät pitkällä naapurimaissa

Kanava II -hankkeen puitteissa olemme kartoittaneet Ruotsin ja Norjan laatujärjestelmiä painotuksineen. Kyseiset naapurimaat ovat Suomen tapaan korkean elintason maita, ja meillä on kansakuntina varsin samankaltainen arvomaailma. Molemmissa maissa eläintuotanto puhuttaa ja tuotantoeläinten hyvinvointi on noussut merkittäväksi laatutekijäksi.

Ruotsissa tuotetaan lähes kaksinkertaisesti munia Suomeen verrattuna. Virikemunien osuus oli jo vuonna 2019 alle 10 prosenttia tuotannosta. Ruotsi ei ole täysin omavarainen kananmunien suhteen, vaan se tuo munia muun muassa Suomesta.

Svenska Äggin **Emily Wallströmin** mukaan Certifierad Svensk Äggkvalitet -laatustandardin piiriin kuuluu noin 85 prosent-

tia kananmunantuottajista ja isoimmat pakaamot edellyttävät sitä tuottajiltaan. Ohjelmassa keskitytään lintujen hyvinvointiin.

Hyvinvointiohjelman puitteissa tilalla käy ulkopuolinen konsultti, jonka kanssa käydään tarkastuslista läpi. Tarkastettavat kohteet pisteytetään ja tulokset kirjataan kansalliseen digitaaliseen tietokantaan.

Erityistä huomiota kiinnitetään kuolleisuuteen, ilman laatuun, valaistukseen, höyhenpeitteeseen ja kanapunkkien määrään. Toiminnasta pyritään löytämään kipupisteet, joita parantamalla tuotantoa pystytään kohentamaan.

Tuotantotiloilla käydään joka kolmas tuotantokausi lintujen ollessa 45–65 viikon ikäisiä. Kasvatustiloilla käydään joka toinen vuosi lintujen ollessa 10–15 viikkoa vanhoja. Hyvinvointiohjelman lisäksi Ruotsissa on käytössä muun muassa bioturvallisuusohjelma.

Kanava II -hankkeessa kartoitettiin käytössä olevia laatujärjestelmiä ja -kriteerejä. Ruotsissa ja Norjassa laatujärjestelmissä ollaan jo pitkällä.

Moniammatillista osaamista Norjassa

Norjassa on käytössä laatu- ja hyvinvointiohjelmat, ja kananmunien tuotanto on varsin kartoitettua, yhtenäistä ja läpinäkyvää. Maassa on kanoja kutakuinkin saman verran kuin Suomessa, noin neljä miljoonaa, mutta yhdellä tuottajalla saa olla enintään 7 500 kanaa.

Alkutuotanto noudattaa KSL-laaturjärjestelmää (Kvalitetsystem i Landbruket). KSL on kansallisesti hyväksytty teollisuusstandardi, jonka ala rahoittaa ja hallinnoi itse. Sen alle on kerätty alkutuotantoa koskevat lait, asetukset ja alojen sovitut käytännöt.

KSL perustuu sekä tilojen dokumentoituun omavalvontaan että kolmen vuoden välein tehtäviin KSL:n tarkastajan valvonta- ja neuvontakäynteihin. Todennettu laatu näkyy lopputuotteessa Nyt Norge ja KSL-laatumerkintöinä.

Norjassa astui 1.1.2020 voimaan uusi hyvinvointiohjelma muniville kanoille, jota meille esitteli **Guro Vasdal** Animaliaa. Animalia on puolueeton, alkutuotannon osittain rahoittama kotieläintuotannon tutkimuslaitos.

Hyvinvointiohjelmilla halutaan todentaa vastuullinen tuotantotapa, lisätä tuottajan tietoisuutta tuotannostaan ja tukea kannattavuutta. Vastaavat ohjelmat on tehty aiemmin sioille, broilereille ja kalkkunoille.

Kaikkien yli 1000 kanan tilojen on liitettävä ohjelmaan, johon kuuluu tuotantotietojen kirjaaminen kansalliseen digitaaliseen tietojärjestelmään, KSL:n noudattaminen ja eläinlääkärin neuvonnallinen tilakäynti vuosittain. Erityishuomiota käynnillä kiinnitetään höyhenpeitteisyyteen, kuolleisuuteen, ilmanlaatuun, pehkuun ja pölyn määrään. Ohjelman laiminlyönti alentaa tuottajan saamaa kananmunan hintaa.

Animalia kouluttaa eläinlääkäreitä hyvinvointikäynteihin. Norjassa on jo yli 80 eläinlääkärinä, jotka tekevät neuvontaa siipikarjatilalle. Ohjelman myötä tuottajat ovat alkaneet hyödyntää eläinlääkäreiden osaamista laajemmin, ja eläinlääkäreiden kiinnostus siipikarjaan on lisääntynyt. Näin alalle on saatu enemmän eläinlääketieteellistä osaamista.

Tiedolla ja taidolla parempiin tuloksiin

Naapurimaiden tuotantoon tutustuessa on ollut ilo huomata, että tuotantoon kohdistuvat paineet eivät välttämättä ole ristiriid-

KOHTI AUDITOITUA LAATUJÄRJESTELMÄÄ

Hankkeen lopputulemana on auditoitu alkutuotannon laatujärjestelmä, jonka avulla

- tuotanto- ja laatu tiedot löytyvät yhdestä sovelluksesta
- tuottajien tietämys tuotannon määrään ja laatuun liittyvistä toimenpiteistä kasvaa
- kiinnostus tuotannon kehittämiseen lisääntyy
- alalla on käytössä kansallista tuotantotietoa
- auditoitu laatujärjestelmä vastaa asiakkaiden ja yhteiskunnan vaatimuksiin avoimuudesta ja vastuullisuudesta
- sen avulla voidaan myös markkinoida suomalaista kananmunaa niin kotimaassa kuin ulkomailla

Maa- ja metsätalousministeriö

Kanava II -kananmunaketjun laatujärjestelmän
kehittämishanke

dassa kannattavuuden kanssa. Se, miten ala paineita käsittelee, määrittää ovatko ne uhka vai mahdollisuus.

Moni hyvinvoinnin mittari, kuten esimerkiksi höyhenpeite, tukee myös kannattavaa tuotantoa. Kana, jolla on höyhenpeite kunnossa, on energiatehokkaampi, mikä näkyy suoraan tuotantokustannuksissa.

Tietojen keräämistä tiloilta ja tarkastuskäyntejä ei pidä kokea käyttämisenä, vaan mahdollisuutena tuotannon ja alan kehittämiseen. Alalla löytyy moninaista osaamista kannattaa hyödyntää. Mitä tarkemmin tiedetään ja todennetaan mitä, missä, miten ja milloin tuotetaan, sitä paremmin ala pystyy hallinnoimaan itseään ja kananmunan laatukuvaa.

**Hyvinvointiohjelmilla
halutaan todentaa
vastuullinen
tuotantotapa, lisätä
tuottajan tietoisuutta
tuotannostaan ja tukea
kannattavuutta.**

